

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KỸ THUẬT CÔNG NGHIỆP
-----❧*❧-----

ĐÀM BẢO LỘC

**NGHIÊN CỨU THIẾT KẾ BỘ ĐIỀU KHIỂN BÁM
QUỠ ĐẠO CHO HỆ THỐNG TWIN ROTOR MIMO**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KỸ THUẬT

THÁI NGUYÊN – 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KỸ THUẬT CÔNG NGHIỆP

ĐÀM BẢO LỘC

**NGHIÊN CỨU THIẾT KẾ BỘ ĐIỀU KHIỂN BÁM
QUỶ ĐẠO CHO HỆ THỐNG TWIN ROTOR MIMO**

CHUYÊN NGÀNH: KỸ THUẬT ĐIỀU KHIỂN VÀ TỰ ĐỘNG HÓA
MÃ SỐ: 9.52.02.16

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KỸ THUẬT

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

1. PGS.TS. NGUYỄN DUY CƯỜNG

2. GS.TSKH. HORST PUTA

THÁI NGUYÊN – 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của cá nhân tôi dưới sự hướng dẫn của tập thể giáo viên hướng dẫn và các nhà khoa học. Các tài liệu tham khảo đã được trích dẫn đầy đủ. Kết quả nghiên cứu là trung thực và chưa từng được ai công bố trên bất cứ một công trình nào khác.

Thái Nguyên, ngày 10 tháng 11 năm 2020

Tác giả

Đàm Bảo Lộc

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình làm luận án với đề tài "*Nghiên cứu thiết kế bộ điều khiển bám quỹ đạo cho hệ thống Twin Rotor MIMO*", tôi đã nhận được rất nhiều sự ủng hộ về công tác tổ chức và chuyên môn của Bộ môn Tự động hóa, Trường Đại học Kỹ Thuật Công Nghiệp Thái Nguyên, của Bộ môn Điều khiển tự động, Viện Điện, Đại học Bách khoa Hà nội. Tôi xin trân trọng gửi lời cảm ơn tới hai cơ sở đào tạo này, đã luôn tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận án.

Với lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc, tôi cũng xin chân thành cảm ơn tập thể hướng dẫn là PGS.TS. Nguyễn Duy Cường, GS.TSKH. Horst Puta, những người Thầy đã dành nhiều thời gian hướng dẫn, tận tình chỉ bảo và định hướng chuyên môn cho tôi trong suốt quá trình nghiên cứu để hoàn thành luận án.

Tôi xin chân thành cảm ơn Ban lãnh đạo Trường Cao đẳng Công Nghiệp Thái Nguyên nơi tôi công tác đã tạo điều kiện thuận lợi giúp đỡ tôi trong quá trình thực hiện nghiên cứu.

Cuối cùng, tôi xin chân thành cảm ơn gia đình, đồng nghiệp, những người bạn thân thiết đã luôn giúp đỡ, động viên, khích lệ, chia sẻ khó khăn trong thời gian tôi học tập để hoàn thành khóa học.

Thái Nguyên, ngày 10 tháng 11 năm 2020

Tác giả luận án

Đàm Bảo Lộc

MỤC LỤC

Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục.....	iii
Bảng các ký hiệu viết tắt	xi
Danh mục các bảng	xii
Danh mục hình vẽ	xiii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Mục đích và nhiệm vụ của đề tài	1
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của luận án	2
4. Phương pháp nghiên cứu	2
5. Những đóng góp mới, ý nghĩa khoa học và thực tiễn của luận án.....	2
6. Bố cục của luận án	3
Chương 1. TỔNG QUAN VỀ TRMS - MÔ HÌNH HÓA VÀ CÁC PHƯƠNG PHÁP ĐIỀU KHIỂN	4
1.1. Mô hình hóa TRMS.....	4
1.1.1. Cấu trúc vật lý TRMS	4
1.1.2. Mô hình hóa bằng phương pháp lý thuyết	6
1.2. Các phương pháp điều khiển hiện có và tổng quan các công trình liên quan.....	19
1.2.1. Điều khiển tuyến tính.....	21
1.2.2. Điều khiển phi tuyến	25
1.3. Kết luận.....	36
Chương 2. ĐIỀU KHIỂN TUYẾN TÍNH HÓA CHÍNH XÁC TRMS KHI CÓ MÔ HÌNH CHÍNH XÁC	37
2.1. Phương pháp cơ sở: Điều khiển bù trọng trường.....	38
2.1.1. Tuyến tính hóa chính xác bằng phản hồi	38
2.1.2. Điều khiển vòng ngoài để bám quỹ đạo mẫu.....	39
2.1.3. Bộ điều khiển chung.....	39
2.2. Phương pháp đề xuất cho hệ Euler-Lagrange song tuyến khi có mô hình chính xác	40
2.2.1. Bộ điều khiển bám quỹ đạo mẫu.....	40

2.2.2 Đánh giá chất lượng bền vững của bộ điều khiển đề xuất cho hệ Euler-Lagrange song tuyến bất định	42
2.2.3. Áp dụng cho TRMS và kiểm chứng chất lượng bộ điều khiển bằng mô phỏng trên MatLab	45
2.3. Kết luận.....	52
Chương 3. ĐIỀU KHIỂN BÙ BẤT ĐỊNH HÀM THEO NGUYÊN LÝ TỐI ƯU HÓA TỪNG ĐOẠN SAI LỆCH MÔ HÌNH TRÊN TRỰC THỜI GIAN	53
3.1. Thuật toán nhận dạng thành phần bất định hàm.....	54
3.1.1. Lớp hệ bất định có mô hình trạng thái song tuyến.....	54
3.1.2. Nhận dạng nhiễu theo nguyên tắc cực tiểu hóa từng đoạn bình phương sai lệch mô hình	55
3.2. Xây dựng bộ điều khiển thích nghi bám quỹ đạo mẫu cho hệ Euler-Lagrange song tuyến bất định.....	59
3.2.1. Bộ điều khiển kết hợp điều khiển bám và bù bất định.....	60
3.2.2. Kiểm chứng chất lượng bằng mô phỏng trên MatLab với TRMS.....	61
3.3. Kết luận.....	68
Chương 4. KIỂM CHỨNG CHẤT LƯỢNG BẰNG THỰC NGHIỆM	69
4.1. Mô tả bàn thí nghiệm	69
4.1.1. Các thiết bị trên bàn thí nghiệm	69
4.1.2. Cấu trúc tổng thể bàn thí nghiệm TRMS tại Trường Đại học Kỹ thuật Công nghiệp Thái Nguyên	73
4.2. Cài đặt bộ điều khiển cho bàn thí nghiệm TRMS.....	74
4.3. Kết quả thí nghiệm và đánh giá.....	77
4.3.1. Tiến hành thí nghiệm	77
4.3.2. Kết quả và đánh giá chất lượng.....	78
4.4. Kết luận.....	87
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	88
CÁC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ	89
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	91
PHỤ LỤC.....	.....

CÁC KÝ HIỆU ĐƯỢC SỬ DỤNG

Ký hiệu	Ý nghĩa toán học/vật lý
α_h	Góc đảo lái trong mặt ngang của TRMS (Yaw angle)
α_v	Góc chao dọc trong mặt đứng của TRMS (Pitch angle)
α_{hR}	Góc đảo lái mẫu trong mặt ngang của TRMS
α_{vR}	Góc chao dọc trong mặt đứng của TRMS
$\dot{\alpha}_h$	Vận tốc góc của cánh tay đòn tự do trong mặt ngang
$\dot{\alpha}_v$	Vận tốc góc của cánh tay đòn tự do trong mặt đứng
δ_k	Sai lệch nhận dạng giữa trạng thái $\underline{x}_k = \underline{x}(t_k)$ đo được từ mô hình hệ thống và trạng thái mẫu $\underline{z}_k = \underline{z}(t_k)$ của hệ đó khi không có thành phần bất định
δ_{max}	Lượng quá điều chỉnh
$\underline{\tau} = (\tau_1, \tau_2, \dots, \tau_m)^T$	Vector của m biến điều khiển
Φ	Ma trận Hurwitz
φ_h	Từ thông của động cơ đuôi
φ_m	Từ thông của động cơ chính
μ	Một chỉ số đánh giá sai lệch bám cho trước
O	Lân cận gốc
ω_v	Vận tốc góc của cánh quạt chính
ω_h	Vận tốc góc của cánh quạt đuôi
$\sum_i M_{ih}$	Tổng hợp mô men trong mặt phẳng ngang
$\sum_i M_{iv}$	Tổng hợp mô men trong mặt phẳng đứng
$A(\underline{x})$	Ma trận hệ thống phụ thuộc trạng thái

$B(\underline{x})$	Ma trận điều khiển phụ thuộc trạng thái
B_h	Hệ số ma sát nhớt của khớp quay trong mặt ngang
$C(\underline{q}, \dot{\underline{q}})$	Ma trận hàm, phụ thuộc $\underline{q}$ cùng đạo hàm $\dot{\underline{q}}$ của nó, có tên gọi là ma trận lực hướng tâm (<i>centripetal and coriolis forces</i>)
$\underline{d}(\underline{q}, t)$	Thành phần bất định theo biến khớp
$\underline{d}(\underline{x}, t)$	Bất định hàm theo biến trạng thái
$\underline{d}_k \approx \underline{d}(t_k)$	Nhiều ước lượng lượng tử hóa
$\underline{d}(\underline{x}, t)$	Nhiều ước lượng
E_{ah}	Sức phản điện động phần ứng của động cơ đuôi
E_{av}	Sức phản điện động phần ứng của động cơ chính
F	Ma trận điều khiển trong phương trình Euler-Lagrange
$F_v(\omega_v)$	Lực đẩy do cánh quạt chính tạo ra
$F_h(\omega_h)$	Lực đẩy do cánh quạt đuôi tạo ra
g	Gia tốc trọng trường
$\underline{g}(\underline{q})$	Vector hàm, phụ thuộc biến khớp $\underline{q}$, có tên gọi là vector lực ma sát và gia tốc trọng trường
h	Chiều dài của khớp quay
i_{ah}	Dòng điện phần ứng của động cơ đuôi
i_{av}	Dòng điện phần ứng của động cơ chính
I	Ma trận đơn vị
J_1	Mô men quán tính của cánh tay đòn tự do
J_2	Mô men quán tính của thanh đối trọng
J_3	Mô men quán tính của khớp xoay
J_{mm}	Mô men quán tính của rotor động cơ một chiều

$J_{m,prop}$	Mô men quán tính của cánh quạt chính
$J_{t,prop}$	Mô men quán tính của cánh quạt đuôi
J_{mr}	Mô men quán tính của động cơ chính
J_{tr}	Mô men quán tính của động cơ đuôi
J_v	Tổng mô men quán tính trong mặt đứng
J_h	Tổng mô men quán tính trong mặt ngang
k_{chn}	Hằng số mô men cấp dẹt theo chiều âm góc đảo lái
k_{fhp}	Hằng số lực đẩy cánh quạt động cơ đuôi quay theo chiều dương
k_{fhn}	Hằng số lực đẩy cánh quạt động cơ đuôi quay theo chiều âm
k_{fvp}	Hằng số lực đẩy cánh quạt động cơ chính quay theo chiều dương
k_{fvn}	Hằng số lực đẩy cánh quạt động cơ chính quay theo chiều âm
k_m	Hằng số của mô men xen kênh do ảnh hưởng của tốc độ lực đẩy cánh quạt chính lên chuyển động của cánh tay đòn tự do trong mặt ngang
k_{sfh}	Hằng số mô men ma sát tĩnh trong mặt ngang
k_{sfv}	Hằng số mô men ma sát tĩnh trong mặt đứng
k_{thp}	Hệ số phụ thuộc vào chiều vận tốc góc cách quạt đuôi khi quay theo chiều dương
k_{thn}	Hệ số phụ thuộc vào chiều vận tốc góc cách quạt đuôi khi quay theo chiều âm
k_{tvp}	Hệ số phụ thuộc vào chiều vận tốc góc cách quạt chính khi quay theo chiều dương
k_{tvn}	Hệ số phụ thuộc vào chiều vận tốc góc cách quạt chính khi quay theo chiều âm

k_t	Hằng số của mô men xen kênh do ảnh hưởng của tốc độ lực đẩy cánh quạt đuôi lên chuyển động của cánh tay đòn tự do trong mặt đứng.
k_{vfh}	Hệ số mô men ma sát Viscous trong mặt ngang
k_{vfv}	Hệ số mô men ma sát Viscous trong mặt đứng
k_g	Hệ số hiệu ứng con quay hồi chuyển
L	Hàm Lagrange
l_{T2}	Khoảng cách từ trọng tâm của thanh đối trọng đến khớp xoay
l_b	Chiều dài của thanh đối trọng
l_{cb}	Khoảng cách từ đối trọng đến khớp xoay
l_m	Chiều dài phần chính của cánh tay đòn tự do
l_t	Chiều dài phần đuôi của cánh tay đòn tự do
L_{cm}	Điện cảm phản ứng của động cơ chính
L_{ct}	Điện cảm phản ứng của động cơ đuôi
m	Khối lượng
m_{T1}	Tổng khối lượng của cánh tay đòn tự do
l_{T1}	Trọng tâm của cánh tay đòn tự do
m_t	Khối lượng phần phía bên cánh quạt đuôi của thanh ngang
m_{tr}	Khối lượng động cơ đuôi
m_{ts}	Khối lượng vành bảo vệ cánh quạt đuôi
m_m	Khối lượng phần phía bên cánh quạt chính của thanh ngang
m_{mr}	Khối lượng động cơ chính
m_{ms}	Khối lượng vành bảo vệ cánh quạt chính
m_b	Khối lượng của thanh đối trọng